

Maastrichtsche Kiekjes

De jaren 1893—1896 zullen in de annalen der Maastrichtsche arbeidersbeweging wel altoos geboekt blijven als de donkere jaren. Wat toestanden alsdan! Loon naar Werk zag zijn ledental klimmen tot 3000 à 4000 aardewerkers. De Verbroedering ging er prat op, al de glasblazers onder haar bevelen te hebben — twee of drie uitgezonderd. Op de glasslijperij deed De Vergelding patroon, beambten en ook de bestgezinde arbeiders naar haar pijpen dansen. En deze drie neutraal-socialistische Groot-mogendheden zagen zich nog geëscorteerd door tal van kleinere noge tirannetjes, o.a. van: Door Vereniging tot Verbetering, De IJzeren Hand, enz. Is het wonder, dat in dien tijd De Volkstribuun, razender gedachtenis, week op week zegeliederden zong en zich vroolijk maakte over de onmacht der katholieken?

Daarom lof en eer aan de mannen, welke in die dagen met de overmachtige neutraal-socialistische organisatie den strijd hebben aangedurfd tegen hoop op hoop!

Meerdere katholieke mannen trachtten de nog altoos goedgezinde arbeiders, waarvan er velen, zeer velen zich hadden laten opnemen in bovengenoemde neutrale verenigingen, te bewegen om hunne verenigingen kleur te doen bekennen. Zoowel in Loon naar Werk als in De Verbroedering traden gezaghebbende katholieke mannen op, om de vergadering met klem van redenen er op te wijzen, welk een gevaarlijk pad voor arbeidersverenigingen het pad der neutraliteit is. Het mocht alles niet baten! De sluwe roode of liever verkapt-roode volksleiders hadden het volk voor zich weten in te nemen. Om het geloovige Maastrichtsche arbeidersvolk vertrouwen in te boezemen, ontzagen die volksleiders zich niet, om in hunne neutrale vergaderingen hoog op te geven van hun eerbied voor den godsdienst, maar zorgden er toch telkens ook voor, om hunne hoorders de satanische schijn-leuze in te pompen: godsdienst heeft met het vervaardigen van glas- en aardewerk niets te maken. En het verblinde volk in dien tijd zwoer, om het zoo uit te drukken, bij zijn brave (?) voormannen!

Toen het middel der overreding ijdel gebleken was, zag men naar andere middelen uit, om het socialistisch gevaar te keeren. Sommige heeren (leden van Salus Populi) meenden dit middel gevonden te hebben in het oprichten van christelijke vakverenigingen. En daar bij de fabrieksarbeiders het terrein, zoo meende men, genomen was, zoo richtte men het oog naar de ambachten.

Achtereenvolgens verreezen nu christelijke gilden van tabakbewerkeren, bakkers, lederbewerkeren, metaalbewerkeren en losse werklieden.

Het was geen klein werk, dat deze heeren ondernamen, zelfs al gingen zij een veld bearbeiden, waarop tot dan toe de neutraal-socialisten den voet niet hadden gezet. Want reeds was het der tegenpartij gelukt ook in de ambachten-wereld eenige adepten voor zich te winnen en bij niet weinigen vooroordeelen te wekken tegen katholieke volksorganisatie. En ook is het en zal het altoos dubbel moeilijk blijven, bij ambachtlieden propaganda te maken voor het verenigingsleven, daar deze gewoonlijk werkzaam en verspreid zijn door heel een plaats. Verwonderen wij ons dus niet, wanneer sommige van bovengenoemde Christelijke ambachtsgil-

den verscheenen en... verdwenen, andere zich met moeite staande hielden en slechts weinige eene eenigszins hooge vlucht hebben genomen.

Toch hebben de heeren leiders van deze werklidengroep een heerlijk werk verricht! Hun is het te danken, dat aan het socialisme, hetwelk reeds begeerige blikken wierp naar onze ambachtsmannen, bijtijds werd toegeroepen: tot hiertoe, en niet verder.

In het kort zij hier nog vermeld, dat de voornoemde christelijke ambachtsgilden zich ten jare 1896 verenigden in één Bond, de St. Lambertus-Bond geheeten.

Eene vraag, welke ik niet onbeantwoord meen te moeten laten, is deze: hoedanig was de verhouding tusschen deze christelijke gilden en den R. K. Volksbond?

Het ligt voor de hand, dat er dagen van mindere hartelijkheid onderling geweest zijn. En meer zal ik hierover niet zeggen.

Waartoe zou het dienen, oude en lang vergeten veeten nogmaals wakker te schudden?

Veel aangenamer is het mij er op te kunnen wijzen, dat er over en weer meer dan eens blijken van welwillendheid werden gegeven en pogingen tot toenadering gedaan. Zoo was de Hoogeerw. heer Bondsadviseur aanstonds bereid om voor het Bakkersgilde een rede te houden over Zondagsrust — een rede welke kort daarna in druk verscheen en in het bakkersbedrijf de schoonste gevolgen had; en beantwoordde het Bakkersgilde dezen hoffelijken dienst met aan den hoogeerw. spreker het eere-voorzitterschap aan te bieden.

Ook aan deze werklidengroep en zijn voormannen — de Christelijke Ambachtsgilden en den St. Lambertus-Bond — breng ik volgaarne mijn eeresaluut! Ook hier was — in even hooge mate — liefde voor een verheven en heilig doel, liefde voor de stoffelijke en zedelijke belangen der kleine luiden. En al moge het in theorie als een waarheid klinken, dat de voormannen van deze groep beter hadden gedaan met hun gilden op te richten in den bestaanden Bond of althans met deze later te hebben gevoerd tot dien Bond, of de mogelijkheid daartoe bestond in de praktijk, zal voor velen een open vraag blijven. En laten wij dan ter wille van het misschien-betere het anathema niet gaan uitspreken over het zeker-goede.

Maar... schrijver der Maastrichtsche Kiekjes, u is zoowat de vriend van iedereen en van allen, welke te Maastricht aan arbeidersbeweging gedaan hebben! Wij hooren u waardeerende woorden spreken tot den voormaligen Volksbond, wij waren getuigen van uwe hoogachting voor de heeren van Salus Populi en vandaag weer een eeresaluut aan den St. Lambertusbond! Ja, lezer, dat is zoo! Ik ben de vriend van allen, heeren of arbeiders, welke in mijn Vaderstad gestreden hebben en nog strijden tegen het heillooze socialisme. Dikwijls heb ik het betreurd, dat mijn hoogvereerde vrienden het onderling niet eens waren. Maar altoos heb ik in elke groep van onze katholieke volksorganisatie, onverschillig welke, als een voorpost gezien, welke hooghield een voor mij dierbaar vaandel. Geen enkele hunner heb ik ooit bestreden, maar allen heb ik meer dan eens in woord en schrift verdedigd en bemoedigd in hun strijd. En toen ik mij neerzette om eenige vlugge schetsjes te schrijven over den verleden socialen worstelstrijd binnen onze stad, koos ik deze gedragslijn tot de mijne:

Waarheid in elken regel. Waardeering

overal, waar en door wien ook ze verdiend is. Persoonlijkheden nergens — strijd alleen met hen, die strijden tegen de Kerk en haar instellingen!

Ter afwisseling, nog een Kiekje uit Samenwerking. Ik lees in het nummer van Zaterdag 21 Dec. ll.:

„Feestvieren. Een 200-tal kleine „peuters vierde Zondag 8 Decem- „ber vroolijk feest in de zaal van „het Volkshuis. Met gezichtjes „glanzend van pret waren ze bezig „en met hun St. Nicolaasge- „schenkjes onder den arm stap- „ten zij om 5 uur naar huis, ver- „langend alweer naar het volgen- „de feest, het feest van de vrije „arbeiderskinderen.”

Dit berichtje behoeft zeer zeker geen commentaar. Een 200-tal arbeiders-kinderen, welke door hun vader en moeder worden opgeleid naar het Socialistische Volkshuis, om daar onder den dekmantel van geschenkjes al vast te worden gewonnen voor die brave heeren van het Volkshuis — 't is treurig!

En wat hiertegen te doen? Het groote, ik zei haast, het eenige middel tegen al dat socialistisch gedoe is en blijft, volgens mij, katholieke volksorganisatie. Deze vooral ontrukt de arbeiders, de vaders aan de sluwe, geniepige dwaalleer onzer dagen. De vaders aan het socialisme ontrukken, is ook de moeders en de kinderen er van zelf voor beveiligen. Wat krachtige volksorganisatie vermag, hebben wij in onze stad gezien in 't jaar 1897, toen het Maastrichtsche Arbeiderssecretariaat, toen Verbroedering, toen Vergelding, toen Volkstribuun het moesten afleggen tegenover haar. Maar toen ook werd de katholieke volksorganisatie hier gesteund door zeer velen, welke nu, helaas, weer tot de slapende kerk zijn gaan behooren!

't Is dus niet zonder reden, dat ik, Kiekjesman, wekelijks gaarne eenige uurtjes uitsplijt tot het schrijven van sociaaleconomische, soms ietwat pikante, doch altoos ware en vormelijk uitgedrukte gedachten.